

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 1 cor. 70 bani, $\frac{1}{4}$ an 5 cor., $\frac{1}{2}$ an 10 cor., 1 an 20 cor.
Pentru ducerea la casă cu 30 bani pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 2 cor. 40 bani, $\frac{1}{4}$ an 7 cor., $\frac{1}{2}$ an 14 cor., 1 an 28 cor.

Pentru România și străinătate:

$\frac{1}{4}$ an 10 franci, $\frac{1}{2}$ an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

INSERȚIUNILE

Un șir garmond prima-dată 14 bani, a doua-oră 12 bani
a treia-oră 10 bani și timbru de 60 bani.

Redacția și administrația: Strada Poplăcei Nr. 15.

Se prenumără la poște și librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază.

Numeri singuratici à 10 bani se vând în Sibiu: la librăria „Tipografică”, societate pe acțiuni și la librăria L. Michaelis, strada Cisnădiei, 27. În Alba-Iulia: la librăria Weisz Bernat „la loterie”

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Invitare de abonament

la

„TRIBUNA“

Cu 1 Ianuarie 1900 v. încep
nouve abonamente lunare, cuar-
tale, semestrale și anuale.

Domnii abonenți sunt rugați
a grăbi cu reînnoirea abonamen-
telor lor, pentru regulata expedi-
ție a foilor.

Abonamentele se fac prin
mandate postale și numai pentru
un timp, oare începe sau prima și
se termină ou ultima luni, după
stilul vechiu.

Abonamentul anual costă	28 cor. — bani.
Abonamentul semestral	14 cor. — bani.
Abonamentul trimestral	7 cor. — bani.
Abonamentul lunar costă	2 cor. 40 bani.

Este în interesul dlor abo-
nenți, ca adresele să fie însemnate
oat se poate de corect și legibil.
Domnii abonenți vechi sunt ru-
gați a lipi pe mandatul postal
adresa tipărită dela fașile, în
oare li-s'a trimis „Tribuna“ până
acum.

Administrațiunea

Dorințe maghiare.

(S). Într'un moment de absolută
sinceritate, vestitul gazetar maghiar,
baronul Kaas Ivor, — pe vremuri primul
adjutant politic al contelui Apponyi, și
încă și astăzi cel mai mare adict al no-
bilului conte, — a spus un mare ade-
ver. Pentru-că e curatul adevăr ce scria
baronul Kaas Ivor în numărul de Anul-
Nou al ziarului maghiar „Hazánk”. Ba-
ronul zicea așa:

— De câte-ori armata austriacă e
bătută, se dă totdeauna câte o mică li-
bertate Maghiarului. Când au bătut-o
ântâiu Italienii și Francezii, ni-s'a dat
puțină libertate. Când o bătută bine
Prusiicii, ni-s'au redat drepturile consti-
tuționale, dar' puterea au oprit-o pe
seama lor. Dacă încă odată ar fi bătută
armata (austriacă), am pute spera,
că națiunea maghiară ajunge stăpână
liberă pe soartea sa, în propria ei pa-
trie.

Cuvinte destul de clare, cari nu pot
fi restălmăcite. Și sânt cuvinte, cari,
poate-că fără voe i-au scăpat din gură
baronului Kaas Ivor și fără a i-se mai
puțin opri în virful condeiului au trecut
acum în domeniul publicității, ca răsunet
al opiniunii publice maghiare, — dar'
sânt cuvinte luate din însuși inima
Maghiarului. Așa cum scria de Anul-
Nou baronul Kaas Ivor simțea și simte
și astăzi adevăratul Maghiar.

Cel-ce cunoaște fie cât de puțin
istoria contemporană, va ști cu ce ochi
și cu ce dorințe urmăreau Maghiarii
răsboaiele în cari se implicase monarhia
noastră în anii dela 1848 încoace. Va
cunoaște intrigele ce le țesea Kossuth
și emigranții maghiari deoparte, ear' de
altă parte politicianii maghiari de acasă,
ca să provoace noue încercături pe
seama monarhiei, să o aducă în situa-
țiuni critice, din cari se nu poată eși
decât numai — bătută. Și au avut no-
roc Maghiarii, căci dorințele lor au fost
implinite totdeauna.

Au dorit bătaie Austriei, și Austria
bătută a fost.

Monarhia noastră a fost bătută
la 1859 și a fost bătută la 1866. Și din
aceste două desastre s'a născut pe
seama guvernărilor nostri de astăzi
situația splendidă în care se află. Dar'

vorba ăluia: „mâncând vine apetitul.”
— Și eghemonii nostri au un apetit
nebul când e vorba de stomachul lor
propriu. Au primit tot ce au cerut, și
încă tot nu sânt mulțumiți, tot nu sânt
sătui, ci mai cer mereu, — așa cum cere
ori-ce om lacom și nesațios.

Și pentru a pute căpăta și mai
mult decât au, doresc astăzi monar-
chiei un nou războiu, din care
să ese carăși bătută.

Trecutul i-a învățat așa!
Dacă alte păcate nici n'ar avé Ma-
ghiarii, această singură dorință crimi-
nală, exprimată atât de fără sfială și
în fața lumii, ar fi destulă ca dovadă,
că ei sânt elementul cel mai nemulțu-
mitor de pe fața pământului. Sânt fiii
criminali, cari doresc moartea mamei,
numai pentru-ca să intre în moșteni-
rea ei.

Ei bine; așa înțeleg Maghiarii uni-
unea legată (cu destulă ușurătate) la
anul 1867 între ei și țările celelalte ereditare
ale monarhiei? Așa înțeleg ei
alianța de comună și reciprocă apărare
a intereselor cari au provocat și recla-
mat legarea alianței, poreclită dualism?
Așa o înțeleg, ca să fie apărute
numai interesele lor particulare, ear'
interesele generale, interesele vitale ale
monarhiei să fie lăsate în grija sorței
și în grija armelor eventualilor duș-
mani esteri?

Noi, cari la legarea dualismului
n'am avut nici un rol, pentru-că pe noi
nimenea nu ne-a consultat și nimenea
nu ne-a întrebat dacă-l aflăm de bun
sau nu, — avem cu totul altă idee de-
spre teoria care a servit de basă la pu-
nerea temeliiilor dualismului, atât de rău
pentru noi și atât de favorabil pentru
Maghiari. Noi știm, că dacă două sau
mai multe țări, aflătoare sub același do-
minitor, leagă alianță într'olaltă, leagă
uniune, — o fac în scopul, favorabil
pentru amândouă, sau pentru toate, de
a se ajutara reciproc, cu folosirea de
comună a tuturor forțelor de cari dispun.

De aici se naște dreptul pe seama
fiecărei țări, ba pe seama fiecărui membru
aflător în uniune, de a fi apărut de
toți, în contra tuturor atacurilor venite
din afară.

Dar' se naște totodată și datorința,
de a sări și el într'ajutor când e în
primejdie viața sau averea unuia din-
tre conmembrii sei; se naște datorința
de a nu privi impasibil cum se nimicește
unul dintre membri, pentru-că ni-
micirea singuraticului e începutul nimi-
cirea întregului, a alianței însăși.

Acum, dacă Maghiarii, doresc o
zdrăvănă bătaie Austriei, pentru-ca ei
se poată pescui de nou în turbure, nu
fac alta, decât caldă convenția legată
de ei însuși cu Austria, convenția de a
forma un întreg, pentru a căru apărare
e dator fiecare să-și pună în joc averea
și viața, — nu numai, dar' își mai dau
și arama pe față, că ei deja la legarea
alianței au avut scopuri perverse și
dorințe mârșave față de aliata lor
Austrie.

Dar' nu vom intra în esplicări
amănunțite. Remarcăm faptul, destul de
important, că Maghiarii, în situația cri-
tică în care se află monarhia noastră,
ii doresc încercături într'un
războiu din care să ese carăși
bătută, ca în trecut, — căci acest
fapt însuși, în nuditătea sa, e destul de
elovent, și e suficient ca Viena să vadă
ce aliați a aflat în elementul maghiar.

Sibiu, 4 Ianuarie n. 1900.

Înmulțirea armatei. Deputatul
Gajári Ödön, a făcut o destăinuire
sensoțională în ședința din urmă a
comisiunii financiare, care se ocupă cu
censurarea bugetului anului acestuia.
A spus anume, că are informațiuni si-
gure, că în cercurile mai înalte e plă-
nuită înmulțirea armatei active cu
cel puțin treizeci de procente, ceea ce
ar avé de urmare și urcarea bugetu-
lui militar tot cu atâta. În schimb
s'ar reduce anii de serviciu activ, dela

trei la doi. Destăinuirea a provocat o
consternare generală în siml comisiu-
nei, ear' acum și în presa maghiară,
cu atât mai virtos, că știrea a fost con-
firmată cam cu jumătate de gură și
din partea ministrului maghiar de
honvezi. Baronul Fejérváry a decla-
rat adevărat în comisiunea financiară, că
ce se atinge de material, n'ar fi nici
o pedecă; înmulțirea armatei s'ar pute
face la moment. Greutățile residă însă
în partea financiară, că înmulțirea ar-
matei necesare. Pentru-că
nici votarea contingentului de recruți,
nici votarea bugetelor militare nu se
poate face decât numai pe cale parla-
mentară, atât în Ungaria, cât și în
Austria. În chestia aceasta nu se poate
aplica §-ul 14 din constituția austriacă.
Ceea-ce însemnează, că înmulțirea ar-
matei se va face cu siguranță atunci,
când va pute funcționa și în Austria
mașinaria parlamentară. Frumoase
prospectele pe seama — contribuțiilor!

Din Austria. În cercurile parla-
mentare se vorbește, că Dr. Körber, ales
din partea Monarhului ca urmaș al ac-
tualului locțiitor de ministru-president
austriac, Wittek, a început pregătirile
necesare pentru formarea noului cabi-
net. E vorba, ca numirea noului guvern
austriac să urmeze imediat după înche-
ierea sesiunii delegațiilor, în tot cazul
însă, înainte de sfârșitul lunii acesteia.
Noul ministru va începe, cum am mai
scris, o serioasă acțiune pentru apla-
narea neînțelegerilor dintre Cehi și Ger-
mani, fiind însărcinat din partea Mo-
narhului de-a dreptul cu misiunea aceasta.

Wlassics se duce. Ziarele
din Budapesta ne aduc știrea, că
ministrul de culte și instrucțiune pu-
blică, Dr. Wlassics Gyula, și-ar fi
dat demisia, după unele, ear' după
alte ar avé intențiunea să demision-
neze, și anume din două motive: întâiu
pentru afacerea cu profesorul Varga
Otto, care n'a fost pedepsit destul de
aspru pentru insultele aduse de pe ca-
tedră casei domnitoare, ci întreaga re-
probare a stat din simpla sa permulare
la alt institut, și al doilea, pentru afa-
cerea cu rețele școlarelor din Brașov,
chestie pe care Wlassics ar voi
să o rezolveze conform intențiilor lui
Bánffy, pe când Széll e de altă pă-
reră. Se zice că Széll n'a primit de-
misia și a rugat pe colegul seu dela
culte și instrucțiune publică să-și pă-
streze portofoliul până după votarea
bugetului.

Acțiune și reacțiune.

Din nenorocire acțiunea poporului
românesc a scăzut de un timp încoace
la un minimum. Dar' bun e Dumnezeu,
și cu minte sânt politicianii maghiari,
acțiunea se va porni de nou. Ceea-ce nu
s'a făcut, nu s'a putut face ca acțiune,
se va face, și se face deja ca reacțiune.

Apa curge une-ori într'un mod așa
de lin de nici nu se observă. E destul
însă să-și puni o cât de mică pedecă,
pentru-ca să arunce valuri.

Și așa se vede că la poporul no-
stru totdeauna e mai puternic eurentul
de reacțiune, decât de acțiune.

Iancu a fost înmormântat la 1872.
La 25 ani, în 1897, nime nu i-s'a adus
aminte să sërbeze aniversarul acestui
trist eveniment. Chiar și inițierea cole-
ctei pentru monument s'a făcut prin
surpriză, și nu într'un mod destul de
denn. Se vede, că cultul eroului nostru
nu era destul de înrădăcinat. A tre-
buit să vină un ministru ca Perczel, și un
procuror ca Lázár Miklós, pentru-ca să
ne amintească că avem datoria de a face
cult eroului nostru cel mai iubit.

Au reușit. Reacțiunea s'a pornit.
De acum înainte cultul lui Avram Iancu
va fi o preocupățiune a noastră. Mani-
festațiunea dela Tebea a tinerimei no-
stre remarcă începutul acestui cult.

Pentru memoria lui Iancu.

O broșură actuală.

Sub titlul „Pentru memoria lui
Avram Iancu” a apărut chiar acum
o elegantă broșură de actualitate.

Broșura cuprinde întreg apelul,
pe care dl Dr. Amos Frâncu îl de-
duse către ministrul Perczel în cauza
fondului pentru monumentul lui Iancu.
Cetitorii nostri cunosc deja această ad-
mirabilă operă, care constituie o întreagă
apologie, juridică, politică și istorică
a lui Avram Iancu. Am finit însă
să reedităm această lucrare, deoparte
pentru-că în „Tribuna” apăruse cu prea
multe erori de traducere și de tipar,
ba chiar cu lacune, ear' de altă parte
pentru-că valoarea și actualitatea cu-
prinsului ei pretindeau să o facem și
mai accesibilă tuturor Românilor.

Pelângă Apelul publicat în „Tri-
buna” s'au mai adaus în broșură câ-
teva acte istorice, și articolul cunoscut
al revistei „Hét”, unicul articol mai
just și mai obiectiv ce a apărut în
presa maghiară în chestiunea ce ne
preocupă azi pe toți.

Broșura are înfășurare vrednică
de cuprinsul ei și se vinde cu 1 co-
ronă (pentru România 2 lei).

Venitul curat, ce va rezulta din
destacarea broșurei este destinat pen-
tru înfrumusețarea istoricului cimiter
din Tebea, unde odihnește și Avram
Iancu sub „goronul lui Horia”.

Nu ne îndoiim că toți bunii Români
se vor grăbi a-și procura această bro-
șură.

Duplicitatea lor.

— Părerea unui redactor maghiar în afacerea
Iancu. —

Într'o conversațiune privată a dlui
Bányai Elemér, profesor, cu un tânăr ro-
mân din Cluj, cel dintâiu a declarat că,
deși dînsul este redactor la foaia „Ujság”,
totși el n'ar face ceea-ce a făcut
procurorul Lázár, ca să vatăme pe ge-
neralul unei națiuni. Iancu s'a luptat
pentru aceleași principii ca și Kossuth.
Profesorul Bányai zice mai departe, că
guvernul e dator ca pe un funcționar ca
Lázár să-l pună în disponibilitate, fiind
încapace de un asemenea post pe care-l
ocupă, — de oare-ce Ungaria n'are lipsă
de oameni de aceia care își uită de mi-
siunea lor insultând persoanele și agi-
tează cu asemenea vorbe naționalitățile
— contra cui?

Contra sistemului de stat. — Căci
sîntem frați, deși nu de același sânge —
însă frați, că sîntem într'un stat cu ace-
leași drepturi.

Foarte frumos. De ce însă redacto-
rul Bányai nu are curajul a-și exprima
această părere a sa în foaia „Ujság” la
care colaborează.

Acolo îl aprobă pe faimosul pro-
curor.

T. B. Someșeanu.

Slujbă pentru Iancu.

Din Deva ni-se comunică cumcă
Dumineca trecută, în biserică română
de acolo s'a celebrat la sfânta liturgie
pomenirea lui Avram Iancu.

La actul de pomenire al preotului
corul a răspuns cu un duos: „In
veci pomenirea lui!” — care a fă-
cut adâncă impresiune asupra credin-
cioșilor.

Din actele lor...

Atât dl Frâncu în Apelul seu, cât
și dl Iosif Sterea Șulufiu, în al seu
act „Pro memoria” se provoacă la mă-
rțirisirile făcute de un Maghiar în
„Pesti Napló” (nr. 238 dela 31 August
1881) în ce privește rolul și atitudinea
nobilă a lui Iancu cu prilejul desastru-
lui dela Abrud, urmat după trădarea
lui Hatvani. Eată de ce publicăm mai
în jos întreg articolul unghuresc.

Din zilele de doliu
ale Abrudului.

— Pe basa comunicărilor lui Rákosi Jenő, fost
martor ocular. —

Cercetătorul Munților-de-aur ai
Ardealului, de ar întreprinde călătoria
în ori-ce scop și de ar fi chiar omul
cel mai nesimțitor nu se poate su-
strage dela acea impresie dureroasă,
pe care în trecerea prin Zlatna și Abrud
ni-o însuflă tuturor lugubrele ruine de
edificii, copleșite de buruieni.

Reîntorși dela maiestoasa grupă de
pilastră ai Detunatei, dela minele de
aur, a căror exploatare datează până
de prin timpul dominațiunii romane,
ori de pe platourile cu încântător aspect,
eară și eară ne isbesc vederea aceste
ruinate rămășițe de ziduri, cari cu forță
aproape irresistibilă ne îndeamnă, ca
dintre plăcerile prezentului să rătă-
cim cu gândul în jurul amintirilor din
trecut și să ne reîmprospătăm în me-
morie tristele scene petrecute aici. În-
ainte de a lua deci în privire încântă-
toarele grupe ale Munților-de-aur, las'
să desfacem câteva pagine din istoria ace-
lei epoci negre, când deslănțuitele pa-
timi omenești ca ângerul distrugerii
sburară peste acest oraș frumuseț, adu-
cându-l la a Ierusalimului soartă chiar
și în faptul, că locuitorii lui scăpați de
moarte ca prin minune, au pribegit în
lumea largă ca fără adăpost și fără că-
pătăiu.

Nu este lipsă a spune mai pe larg,
doar' cunoscut este tuturor, ce intro-
ducție avut-a pustiirea ținutului montan
al Ardealului. Deja în toamna anului
1848 începuseră dușmăniile din partea
valahimeii ardelen, și la țirgul de Săn-
Petru din Aiud s'a dat lozincă fatală,
care nu peste mult provocă baia de
sânge a nevinovaților locuitorii ai Zlatnei.

Învecinatul Abrud, în urma situa-
ției sale locale pricepând îndată even-
tualitățile fatale cari aveau să-l ajungă
în urma neîntreruptei grupări a popo-
rațiunii dela munte, s'a grăbit a face
totul pentru împedecarea aceleia și
după-ce cu neînsemnatul număr al po-
porației sale nu putea nici să aștepte
inimicțiile fațășe, nici să le provoace, în
20 Octomvrie a trimis o deputațiune la
Iancu, pe atunci deja proclamatul con-
ducător muntean, prin care l-a rugat să
cruțe orașul. Răspunsul lui a fost scurt,
dar' cu atât mai deprimător, declarând
de tot rece, că în curs de 5 ore va face
prav și pulbere din Abrud. Spre no-
rocire însă și Iancu însuși a recunoscut
pripirea acestei declarațiuni, și după-ce
și de altcum nu era omul distrugerii
nici în urma temperamentului seu, nici
a culturii sale, a avut destul simț și
pentru a înțelege, că acest oraș, pentru
poporația munteană din care-și orga-
nizase lagărul și care iarna ducea
lipsă de nutremânt, e bun magazin de
alimentare. A așteptat deci sosirea lui
Ioan Buteanu, prefectul Zarandului, și
în conferința lor comună au recunoscut
că nu e consult a da Abrudului soar-
tea Zlatnei. Orașul a căpătat deci gra-
ție, sub condiția să depună toate ar-
mele, să joare credință lui Ferdi-
nand V. și să plătească haraciu de trei
mii florini. După implinirea acestor
condițiuni poporația Abrudului a fost
lăsată în pace tot timpul iernii, căci
requirările pe seama revoltaților, între
asilele de împrejurări nu se pot nici-de-
cum număra între calamități. Iancu cer-
ceta des Abrudul și trăia în relațiuni
prietenesti cu inteligența, care deși era
isolată de lumea esternă și ducend lipsă
de articlii de traiu, îi era totuși asigu-
rată viața.

Astfel, din cauza încetării comer-
ciului, cam cătră primăvară începuse a
se găta cafeaua, spre cea mai mare întri-
stare a sêrmanelor cocoane, și dacă din
norocire unii dintre jăfuitorii Aiudului
n'ar fi început să vândă cafeauă sub
numirea de mazăre domnească („măzse
domnyászke”), ar fi încetat de tot con-
venirile la cafeauă, dovedite foarte bine-
făcătoare în acea situație critică.

La începutul primăverii guvernul
din Dobrinți a inițiat demersuri de pa-
cificare cu insurgenții din ținuturile mun-
toase ale Arișului și în genere cu cei
organizați în așa numiții Munți-Apuseni,
în care scop, după-cum în genere se știe,
a delegat pe Ioan Dragoș, deputatul
bihorean de naționalitate română.

Dragoș s'a întâlnit cu conducătorii insurgenților cam la hotarul comitatului Zarand, aproape de punctul extrem al comitatului Alba-inferioară, în Mihăleni, și aici a esoperat îndată, între altele, eliberarea cetățenilor Geringer și Fülöp făcând prizonieri împreună cu răniții luptei dela Simeria (9 Febr.) la Hăgăul Vălișoarei în calea spre Brad, pe cari insurgenții în mod excepțional, îi aruncaseră în închisoare.

Cei doi prizonieri fiind în restimul prisoarei împărțită de foarte multe binefaceri din partea cetățenilor Abrudului, înainte de plecare au mers să le mulțumească și din conversația cu ei au câștigat convingerea, că *Maghiarii privesc cu neîncredere misiunea lui Dragoș și numai dela puterea armată își așteaptă mântuirea.*

Cu aceste impresii a plecat Geringer spre Brad, unde staționa oastea lui Hatvani. Fiind în inspecție de spionaj cu circa 8-900 de oameni, în 6 Mai Hatvani s'a întâlnit față în față cu cei doi călători, cari foarte natural că s'au grăbit a da în vileag cele auzite. Hatvani așa de mult era omul impresiei momentane, încât în nobila-i înflăcărare uitându-și că e numai în espediție de spionaj și are puțin proviant și munițiune, cu veritabil entuziasm de >tablăbă< a hotărât îndată eliberarea Abrudului. Hotărârea sa a provocarea comandantului numai răspuns de consimțire puteau da, și astfel în mare pripă s'a pus în executare expediția pentru eliberarea Abrudului.

Despre posta de tabără a Valshilor e știut, că deși în mod de tot primitiv, totuși era foarte practic organizată. Pe toate piscurile erau așezate păzitori, cari întrețineau legătura prin semne optice și de sunete, așa că nu numai într-o singură direcție, ci în mai multe deodată puteau să de semnaluri cu cea mai mare celeritate, și dela marginea Alfold-ului până pe la Alba-Iulia comunicația se făcea cu mare celeritate. Nici plecarea lui Hatvani nu a rămas deci secretă, ci în modul descris a fost grabnic înștiințată la Abrud, unde Iancu și ai sei conferau de-a binele cu Dragoș deja din 3 Mai. Vestea fusese cu atât mai surprinzătoare pentru ambele părți, căci Dragoș promisese completă inviolabilitate, ear' acum întreprinderea lui Hatvani apărea drept cursă pusă Românilor în urma unui înțeles comun. Iancu în grabă mare s'a retras către Câmpeni, dar' și-a așezat oamenii în poziție de așteptare pe dealurile din apropiere; ear' Dragoș a declarat Abrudului cu toată siguranța, că dacă oastea va intra de fapt în Abrud, lui s'e-i pregătească vâlmă de moarte.

Cetățenii însă nefiind inițiați în pertractările avute cu Dragoș din 3-6 Mai și fiind hotărât supărați pe el, pentru-că mereu numai cu conducătorii valahi era în contact, nici n'au dat atenție temerilor lui, ci cu sgomotoase erupțiuni de bucurie au întimpinat a doua zi întrarea honvezilor în oraș. Hatvani numai decât a adunat dela populația română armele și controlând ori de le-au dat toți sau nu, pe aceia la cari a aflat arme ascunse i'a arestat. Insurgenții au fost atinși foarte amar de vestea acestor isprăvuri, văzând, din ele, că Hatvani nu respectă întru nimic promisiunile făcute de Dragoș. A doua zi s'a ținut adunare de popor în piață și în decursul aceleia sosind un om a adus vestea, că garda națională română a împuscat pe Iosif Keményi, toboșarul roșienilor. Tot atunci un Român turmentat auzindu-o aceasta și nedându-și seamă de urmări a început să strige, că: bine au făcut, căci a fost Ungur, toți Ungurii trebuie omorâți. Hatvani înțelegând ce spunea Românul,

intorcându-se către un oficer din batalionul somogienilor i'a zis: >vâgd le!< (taie-l), ceea-ce oficerul a săvârșit îndată. Apoi a pus de au spânzurat pe cei arestați pentru ascunderea armelor, ca să producă teroare în Români.

Intr'aceia, în sensul pactului făcut cu Dragoș, tocmai se adunaseră armeele, pe cari acum natural că toți începuseră a iși-le lua înapoi, ba de pe Dealul-Horia din apropierea Abrudului o ceată de Moți după ameazi luaseră ofensiva. Abia au respins acest atac, și asaltul se începuse îndată din patru părți, așa că puțină honvezime trebuia acum să se apere contra 10-12 mii.

(Va urma).

Revista esternă.

Războiul în Africa-sudică.

Operațiunile de războiu se reduc acum la mici ciocniri, până-ce va sosi în Africa Roberts și Kitchener. Astfel de ciocniri au fost cele două lupte, ce le-am amintit ieri. Azi se anunță o altă ciocnire de felul acesta, care s'ar fi sfârșit cu învingerea Englezilor. Agenția Reuter avizează că la ministerul de războiu din Londra a sosit știre despre o luptă lângă Belmont, în care Englezii, sub comanda generalului Pilcher au raportat o victorie asupra Burilor. Pilcher a cuprins castrale și a făcut prizonieri 40 de Buri, din batalionul Sunnyside.

În chestia vaporului >Bundsrath< contele Bülow a adresat o notă în ton foarte serios guvernului englez. >Hamburgische Korrespondenz< e informat, că Englezii de nou au sechestrat un vapor german, proprietatea societății de navigație H. I. Wagner, din Hamburg. Vaporul a fost sechestrat a doua zi de Crăciun, în apropierea portului Delagoa. Societatea a făcut arătarea oficiului de esterne din Berlin.

Despre planul lui Kitchener raportează un gazetar din Cair, care a intervievat pe Kitchener înainte de plecare.

Kitchener a zis, că el are planul a deda pe Englezi la felul de luptă al Burilor și apoi va închide Transvaalul și Orange din toate părțile, ca într-o verigă de fer. Spre acest scop sunt de lipsă trupe în număr de 150.000, ear' timpul, în care Burii vor trebui să se supună, va fi un an, poate doi.

Din toată lumea.

Procesul complotiștilor. — Luptă în China. — Rusia și Austro-Ungaria.

În procesul complotiștilor contra Republicii franceze, acum se aduce sentința. Până în 2 Ianuarie c. 4 din acușai au fost achitați și numai unul, *Buillet*, a fost declarat de vinovat.

În districtul Kwang-Ciau din China, lângă Mongliok, s'a întâmplat un conflict sângeros între trupe europene și militia chineză. Perderea Chinezilor este 200 de morți, a Europeenilor 15, morți și răniți.

>Petersburgskie Viedomosti< publică un articol în care arată că numai Austro-Ungaria a profitat de alianța austro-rusă, pe când Rusia a pierdut prestigiul său în Balcani. Dovadă ultima vizită a regelui Alesandru al Serbiei la Viena.

Articolul produce o mare senzație pretutindena.

Chestiuni bisericesti.

Încă o idee la salarisarea preoților.

Blaj, Dec. 1899.

Chestia îmbunătățirii stărei materiale a preoției noastre se discută prin ziare deja de multă vreme — parte de înșiși preoții, parte de laici.

S'au publicat prin ziarele noastre mai multe idei — una mai inventivă decât alta. Nu voese să zic prin aceasta că doară ar fi aceste niște idei utopice — de loc, zic numai că așa cum s'au propus, ele numai foarte cu greu due la scop — care e îmbunătățirea stărei materiale a preoților noștri.

În sinodul arhidieceșan din 22 Nov. n. — încât știu din ziare — s'a luat concluderea de a se primi ajutorul de stat pe lângă observarea neștirbită a autorităților bisericesti, pe când despre congruă, care voește statul să ni-o dea, nu a fost vorba.

Și fiindcă din ajutorul de stat despre care s'a discutat în sinod nu se pot împărți toți preoții lipsiți, și fiindcă despre congruă în înțelesul în care voește statul se ni-o dea nu a fost vorba în sinod, de aceea de atunci încoace au început a se lansa diferite idei privitoare la chestia fondului pentru salarisarea preoților gr-cat.

În general putem zice, că conducătoare la scop aceste idei, tare cu greu sunt, — pentru-că una propune mijloace prea insuficiente spre câștigarea capitalului din procentele căruia să se salarizeze preoții noștri în mod cel puțin suficient, amăsurați poziției lor ce o ocupă în societate, — altă idee, de curând lansată în coloanele >Tribunei<, unește în sine ambele bisericesti, — adică propune a se înființa un fond comun de salarisare al tuturor preoților români din Ungaria, fără deosebire de confesiune, — ceea-ce în forma aceea cum o propune el acela în >Tribuna<, e nerealisabilă. Mai are ideea aceasta defectul comun care-l au toate ideile eminate dela laici, că adică pretind dela preoți și învățători aproape atâta jertfă cât și dela laici, ca-și-când preoții și învățătorii ar dispune de capitalurile acele mari plasate la bănci, ori depuse în pământ, din venitul cărora de multe-ori ar pute fi salarizați cel puțin 10 preoți...

Pretind laicii jertfe și fapte dela preoții noștri — pretindem și noi jertfe dela dișii, — jertfe din prisosul adunat de pe spatelul poporului...

Considerând deci că >din ciocnirea ideilor se naște schinteia adevărului< — pășesc și eu cu o idee, care cred că s'a învârtit și în creierul altora, dar' manifestată pe față până acum nu a fost.

Spre regularizarea congruiei — respective spre crearea fondului din venitele căruia să se reguleze congrua — ar trebui un capital de vre-o câteva milioane, care plasat la diferite bănci din țeară se aducă atâtea venit, încât să se poată salarisa preoții din arhidieceșă în un mod destul de convenabil.

Și cum cât ar trebui să fie capitalul? Prin nițel calcul ajungem la fiintă.

Sunt în arhid. cam 700 parochii. Dacă fiecare parochie s'ar salarisa cu 700 fl., în care sumă se cuprind și venitele fiecărei parochii computeate una cu alta la 300 fl., ar trebui deci per parochie o întregire de 400 fl. și pentru toate cele 700 parochii o sumă de 560.000 coroane anual.

Sau să împărțim cele 700 parochii în 2 clase: anume 300 par. să primească întregire până la 800 coroane, ear' cele-

late până la 1600 coroane, cele 300 par. să aibă o coroaă lipsă de 140.000 coroane spre întregire — computându-se per parochie venit de 300 coroane, — ear' cele 400 par. de 400.000 coroane, spre întregire la 1600 coroane computându-se per parochie venit de 600 coroane.

Capitalul plasat cu 5%, care să dea venitul anual de 560.000 respective 540.000, trebuie să fie de 10 milioane coroane.

Am făcut calculul de mai sus ca să arăt cu cifre, că mai mult ca 560 mii coroane nu trebuie spre întregire — și un capital de 10 mil. e destul ca se aducă venitul anual de mai sus.

Dar' pe ce cale s'ar pute câștiga capitalul acesta?

Sunt două căi, amândouă grele, dar' sigur ducătoare la scop. Anume: să se contragă un împrumut hipotecar pe sesiunile tuturor parochiilor din arhidieceșă și acel împrumut să se amortizeze prin banii de pe intențiuni pe cari să le mijlocească Es. Sa însuși dela pontif. rom. Ca să se ajungă acest scop e de lipsă învoierea guvernului și concesiunea Papei. Sau însuși Es. Sa să mijlocească dela toate procuraturile de intențiuni și chiar și prin mijlocirea pontificelui rom. atâtea intențiuni, încât din banii aceloră să se facă un capital de 2.000.000 cor. și acest capital plasat cu 5%, în 20 ani s'ar ridica la suma de aproape 8 mil. coroane, din venitul cărora s'ar pute întregi salarul preoților până 1400 cor.

Nu 'mi-e scopul ca să arăt în amănunte ambe aceste căi, cari cred că sunt destul de sigure ca să ducă la scopul sau amintit, — ci am voit oare-cum numai să le scot la iveală, ca astfel cei competenți să le judece și dacă sunt realisabile să le realizeze, dar' binele nostru și al preoției noastre lipsite.

Să mai avem în vedere și politica aceea ascunsă, care o urmărește statul prin favorul acordat gr-orient, că adică guvernul a asemnat banii la Metropolitul ca el să-i împartă preoților după clasificările făcute, și care favor și pe noi ne duce în ispită. Voeste adică statul anume să împartă congrua acum la început prin consistoarele respective, ca astfel preoții dedându-se la o viață mai comodă fiind tot cu banul la mână, mai târziu punându-i condițiile sale deja știute, preoții mai ușor le vor primi, decât să se lipească de comoditatea procurată prin congruă.

Dacă cumva ideea aceasta nu se poate aplica la crearea fondului pentru salarisarea preoților noștri ar fi bine să se aplice la crearea unui fond pentru salarisarea preoților din Blaj.

Va fi poate și aceasta numai o idee utopică după părerea altora, dar' eu totuși o dau publicității spre apreciere și cumpănire... *Iacobo.*

De pe la noi.

— Dela raportorii noștri. —

Valăhid, 20 Dec. n. 1899. — Valhidul e o comună mare săsească. Numele dela Valhdhütten: colibi de pădure, pe care Sași la venirea lor le-ar fi aflat în mijlocul pădurilor, ear' că aceiași colibași au fost români se vede din rămășițele lor ce se află aici până astăzi, care formează 1/2 din totalitatea locuitorilor. Comuna formează două parochii, una ev-luth., a doua gr-cat. Cea dintâi are 54 jugere, cea mai frumoasă pădure bisericască, moară și țiglarie, porțiuni canonice pentru paroch și capelan, — parochia română însă afară de

o porțiune canonică a 14/10 jugere nu are absolut nimic.

Până la anul 1893 ori-și-cum tot era o armonie mai bună între Sași și Români; atunci însă a venit aici un preot tiner, G. Lander, Sas venit încernat. Acesta în lucruri private personale era amical, dar' când era vorba de o egală îndreptățire între Sași și Români, era nedumerit și revoca în memorie privilegiile Sașilor din anii înainte de 48, motivând că Români au fost numai păstori.

În anul 1897, la impulsul dat de amintitul paroch, reprezentanța comunală în scop de a cruța pădurea și casa bisericești lor, a votat pentru trebuințele parochiei lor, un cuant de lemne anual din pădurile comunale a 54 orgii și din casa comunală 100 fl. pentru asilul lor de copii. În numele parochiei mele am cerut o proporțiune și pentru parochia mea, dar' pare-că am mișcat un furnicar, nu mai auziai alta, decât: >dechit se dem și la rumunu, mai bine nu trebuie nici la noi<, și pe noi ne-au rezolvat negativ, susținând pentru parochia lor cuantul asigant în lemne și bani.

Eu am înaintat un recurs până la înaltul minister, de unde a urmat pentru noi o rezoluțiune favorabilă, așa că după numărul proporțional să fie împărțită și parochia gr-cat.

La o săptămână după obținerea deciziei ministerial, mă pomeneșcu o scriptă dela primărie, prin care 'mi-se notifică, că: comitetul comunal a cassat concludusul adus în favoarea parochiei lor din motiv, că: dacă se va da și Românilor, se micșorează venitele comunale, adică: >dechit se dem și la rumunu, mai bine nu trebuie nici la noi<, prin urmare rezoluțiunea ministerială rămâne afară de valoare.

Acum amintitul paroch s'a strămutat la altă parochie, dar' în urma lui a urmat ca un blăstem sēmănta discordiei ce el a sēmănat în această comună, ce se aprobă din cazul următor:

În a. c. par. gr-cat. neavând nici un venit bisericesc, deși un popor sărac, numai din mijloacele proprii, a ridicat la biserică un turn după un gust estetic. Și nu a cerut dela comuna politică nici un dărab de lemn, dar' în una din zile, vine primarul la mine, și 'mi comunică: că din magazinul de blane de stejar menite pentru poduri la drum, au folosit pe seama parochiei lor (ev. luth. l.), prin urmare dacă avem trebuință, ne vor da și nou.

Când a fost însă la adică, ear' vine primarul și 'mi spune, că juraii satului nu se învoesc. — Dacă vorbiam cu careva dintre jurați, fiecare obiecțiunea că >el voește, dar' nu se învoesc aliați<. M'am adresat apoi oficiului comunal în scris, dar' nu 'mi-au dat nici o rezoluțiune, — am făcut un ursor, în care am pretins:

a) să 'mi comunice când? și sub ce număr a decis comitetul comunal că să se folosească din blanele comunale pentru par. luth.?

b) când? și sub ce număr a obținut aprobarea dela oficiul comitatens? și

c) am pretins ca în 48 ore să 'mi dea o rezoluțiune, altcum fac arătare la vicecomitele, și apoi, numai după-ce i'a succed notariului comunal a-i capacita, motivându-le, ce urmări neplăcute pot să urmeze pentru ei, ne-au oferit patru dărașe, cu strănicia impunere, să nu le dăm măiestrulul zidar, care în schimb voia să obducă cu asfalt padimentul subturnului. Încât se ține de greutatele comunale, aici primo loco Români sunt îndrumați fără cruțare, fără de a primi dela comună nici un dărab de lemn neplătit.

FOITA „TRIBUNEI“.

VANYCA

de Csehov.

Vanyca, un băiat de nouă ani pe care îl dăduseră înainte cu trei luni să învețe meserie la cismașul Aljachin, nu se duse la culcuș în noaptea de Crăciun. Așteptă să plece măiestrul cu cafele la biserică, scoase din dulapul stăpănu-seu o sticlucă cu cerneală, un condei ruginit, își puse înainte o hârtie mototolită și încep să scrie. Înainte însă de a desena prima literă pe hârtie, se uită de vre-o câteva-ori ursuz la ușa, la ferestă, la chipul afumat de vremuri, care atrina între șirul de dulapuri încautate. Hârtia și-o așeză pe o laviță de lemn, pe care nu putea scrie decât stând în ghenunchi. Și începu:

>Dragă moșule, Constantin Macarici! Îți scriu o epistolă. Îți potțese dela D-zeu sərbători ferice și tot binele. Nu am nici mamă nici tată, numai tu singur 'mi-ai rămas<.

Aicia se oprește, își aruncă privirea la fereastra întunecoasă, pe care se reflectează razele luminare, și vede înaintea lui în conturi clare pe moșu-seu, păzitorul de noapte al dlui Isivarev. Un bătrân de șezeci-și-cinci de ani, micuț, slab, dar' de o agilitate estraordinară, cu o față pururea zimboțoare și cu ochii mici tulburi. Zica când nu doarme se bărjonește cu bucatăreșele; noaptea în-cunjură măierieștea îmbrăcat într-un cojoc larg și bate cu peticutiel lui ciocan de lemn. După el pășește cu capul

plecat căteaua bătrână Castanca și puiul ei Vijun cu corpul lui lung, acoperit cu blană neagră. Vijun e neobișnuit de cuvincios și prietenos. Se uită cu aceeași dragălașie la gazdă și la străin, dar' încredere nu are încă. Sub masca umilintei și omeniei se ascunde însă o violențe de fariseu. Nici un câne nu se știe ca el apropiat de oameni mai pe furis, ca să-i înhațe și să se furieșe în câmară sau să șterpelească vre-o găină. Nu odată i-au rupt picioarele de dinapoi, l-au bătut de a rămas mai mort, dar' s'a vindecat totdeauna.

Moșul stă acum în poartă, se uită încoace și încolo la ferestrele colorate ale bisericești, își bate cismele de olaltă și glumește cu servitoarele. Ciocanul e legat de șerpar. Își freacă mâinile, se scutură de frig și face haz când cu bucatăreșea când cu spălătoreșea.

Nu trageți una din tăbăcu asta? și întinse femeilor punga cu tăbăc. Ele trag și strănută. Bătrânul se înveselește, lăcrămează de ris și strigă:

— Rupe-l că-ți îngheață acolo.

Le dau și la câni să miroase tăbăc. Castanca strănută, strămbă din nas și fuge mâniașă. Vijun din bunăcuviință nu strănută, ci dă din coadă. Timpul e admirabil. Aerul liniștit, curat și proaspăt. Noaptea e întunecoasă, dar' cu toate acestea se vede satul întreg cu coperișele caselor albe, cu coșurile argintuite de brumă, din care se ridică nori groși de fum. Cerul e plin de stele strălucitoare, calea laptelui pare a fi presărată anume cu omăt de sərbătoreștea asta mare. Vanyca respiră adânc, își înmoaie peana și urmează a scrie:

>Ieri a fost tragere. Stăpănul meu m'a tras de pâr în curte și m'a bătut

urît cu cureaua, pentru-că legănând copilul am adormit fără de veste. Duminecă m'a bătut stăpăna. 'Mi-a poruncit să curăț heringi și văzându-mă că am mușcat un pic din coada unuia, l'a luat și 'mi-l'a virit tot în față. Călfete mă rid și mă batjocoresc, mă trimit după rachiu la cărcimă și mă pun să fur castraveți dela gazda. Gazda mă lovește cu ce-i vine la mână, ear' de mâncat nu 'mi dă. Dimineața pâne uscată, la ameazi păsat, seara earăși pâne uscată. De ceaiu, colaci, nici vorbă; astea le mânăncă tot ei singuri. De dormit trebuie să dorm în tindă și dacă se trezește copilul am isprăvit cu somnul, că trebuie să-l leagă. Moșule dragă! Fie-ți milă de mine, du-mă de aici acasă la țeară... 'Mi-e cu neputință să rămân aici... În ghenunchi te rog și voi multumî în vecei lui Dumnezeu, numai du-mă de aici, că mor<.

Aici își strîmbă Vanyca gura, plânge cu hohot, își șterge ochii cu pumnul lui negru, murdar și scrie mai departe: >Îți voi zdrobi tăbăc, sau dacă crezi că n'oi să am de lucru la tine, voi curăț ghețele logofetului sau mă voi face păzitor în locul lui Fegyeo... Iubite moșule! Aici nu mă așteaptă decât moartea. Am vrut să fug pe jos acasă, dar' nu am ghetă și 'mi-e frică de frig. Și dacă voi fi mare o să te îngrijesc, ear' după moartea ta o să mă rog totdeauna pentru odihna sufletului tău, cum o fac aceasta în toată ziua pentru mama mea Pelagia<.

>Moscva e oraș mare. Acasă toate sunt domnești, măzi sunt mulți, oi puține și câni nu sunt așa răi ca la noi. Copiii nu umblă aici cu steaua și în criolosă (strană) nu lasă pe nimenea să cânte. Am văzut în fereastra unei pră-

văii unghișe diferite, erau și cu sfoară pentru tot felul de pești. O unghișă era așa de mare de ar fi putut ține și greutate de un pud. Am văzut vre-o câteva prăvăli unde se vînd tot felul de puști, dintre cari unele erau în preț și de o sută de rubele. În măcelării se află păstravi, iepuri, pasări, dar' negustorii nu vreau se spună, că unde i-au pușcat. Moșule dragă! Rupe 'mi o nucă aurită din pomul de Crăciun a stăpănilor și ascunde-o în lădița a verde. Cere dela Olga Ilnatievna, spune că e pentru Vanyca<.

Vanyca se uită din nou la ferestră și oftă... Își aduse aminte cum se ducea moșu-seu în fiecare an în pădure, ca să aducă pomul de Crăciun și cum îl ducea întotdeauna și pe el. Ce zile veșele au fost acelea! Bătrânul înainte se taie bradul pipă, trăgea tăbac pe nas și ridea cu poftă de Vanyca, care scriburea lângă el. Brazi tineri, încărcați cu zăpadă stau nemișcați și așteaptă care o să moară? Deodată sare un iepure și fuge ca săgeata peste brușii de zăpadă.

Prinde-l, prinde-l, prinde-l... Ah, drac fără coadă.

Bătrânul ducea pe urmă bradul în castel, unde începeau să-l gătească... Mai mult să învîrte în jurul lui Olga Ilnatievna, doamna castelului, al cărei favorit era Vanyca. Îl ținea cu bomboane și până a trăit mamă-sa care era în serviciu domnesc, l'a învățat să scrie, să cetească, să numere până la o sută și chiar să joace cadrul. Când murli însă Pelagia, micul orfan fu dus în casă străină la moșu-seu, ear' de aici la Moscva la cismașul Aljachin.

>Vino dragă moșule — își continuă băiatul scrisoarea întreruptă. Te rog pe Dumnezeu, du-mă de aici! Fie-ți

Tradusă de Viorica.

Din public.*)

Rectificoare.

Între »reclame și anunțuri« pe pagina a IV-a a prețuitei »Tribuna« dela 1/13 Decembrie a. c., nr. 265, am dat sub rubrica »Din public« de niște »deslușiri« din Poiana-Mêrului, subscrise de George Guiman.

Cu o revoltătoare impertinență vre-un advocat flămând, plătit de hai să-și zic dl Guiman, trage în noroiu pe lângă modesta-mi persoană și pe aceea a cumnatului meu, notarul I. Vodă.

De altfel on. redacțiune a »Tribunei« foarte înțelepțește a lucrat când nu a luat răspunderea pentru cuprinsul acelei corespondențe, căci ea conține astfel de afirmațiuni, pentru cari cel-ce le-a subscris va avea să-și dea seamă înaintea judecătorei, și dacă totuși răspund ceva la acele invective, o fac nu pentru-ca să fac cinste dlui Guiman stând cu el de vorbă, numai pe această cale, — ci mai mult pentru publicul mare, ca să nu fie indus în eroare în ceea-ce privește conduita și ținuta mea prin murdarele insulte aruncate fără pic de chibzuință.

Ansă la acest articol — pamflet — al dlui Guiman a dat o corespondență a mea publicată în nr. 258 al »Gazetei Transilvaniei« din 21 Noemvrie a. c., în care fără a ataca sau vătămă pe cineva, din incidentul depărtării notarului Vodă din comuna noastră, căruia numai recunoștința îi datorim, Guiman și soții »i-au adresat cele mai murdare batjocuri și cele mai jenosice insulte. Indignat de purtarea provocatoare a dlui Guiman, la a cărui ridicare notarul Vodă și eu am contribuit mai mult ca ori-și-cine, m'am decis a scrie acel articol, atingând în reasumat zelul și interesul desvoltat de domnia-sa în decurs de 9 ani pentru comuna noastră și »mi-am exprimat dorința, ca și noul ales să lucre tot cu aceeași căldură și dragoste pentru interesul comun ca și predecesorul său.

Cărcimaru lui Guiman nu »i-a venit aceasta la socoteală și cu atât mai puțin dorința, exprimată de mine, ca și următorul său să fie tot astfel, pentru-că își vedea pericolitate interesele sale particulare de cărcimar, căci fostul notar Vodă îi punea stavilă puternică la pofta lui nesătioasă de a trage și pielea de pe creștini prin mijlocirea veninosului rachi.

Nu mă sfîșiesc din nou a mărturisii, că în norarul Vodă am aflat pe lângă o rudenie bună și îndatoritoare și un om energetic, devotat binelui obștesc, care cu dragă inimă »mi-a stat întru »ajutor la promovarea intereselor comunale, bisericesti și școlare. Eu din parte-mi dimpreună cu colegul meu în preoție Aron Gogonea și alți frunțași, »i-am dat de-asemena tot succursul, spriginul și curajul de care a avut lipsă întru împlinirea conștientoasă a grelei sale chemări.

Dar nu e de lipsă să-l laud eu pe dl Vodă, faptele sale sunt deja cunoscute în cercuri destul de largi. Stima și iubirea de care se bucura atât în jos, cât și în sus sînt o dovadă eclatantă despre aceasta, și mai pe sus de toate împrejurarea, că o comună frunțasă ca Zernești, care dispune de oameni cu mare vază și greutate la neamul românesc, cunoșcîndu-i talentele, meritele și aptitudinile sale, »i-a ales cu bucurie și cu brațele deschise de notar în Zernești.

În celelalte dl Vodă va ști calea și modul cum să se răfuiască cu dl Guiman pentru măgulitoarele espresioni ce publice le-a lausat.

Referitor ce privește persoana mea la prima cetire a celor scrise de dl Guiman, mă cam supărasem, căci îmi gîndeam, cum vine omul acela, — care rostul propriei vieți nu »i-l cunoște pe deplin — să spulbere deodată tot ce am lucrat de zeci de ani în interesul și spre binele obștesc? Cum vine omul acela care abia știe să-și scrie numele. să se facă defăimător public al străduințelor mele îndelungate?

La a doua cetire m'am liniștit cu deservire, căci am văzut și recunoscut în complexul acela de mistificări și neadevăruri, o rătăcire, o răsunare și o ură turbată a unui suflet josnic și ipocrit. Și acum sub influența acestei liniști binefăcătoare, ce o produce o conștientă curată și sentimentul datoriei împlinite, am luat peana în mână, să răspund nu pentru Guiman, cărcimaru, ci pentru cei-ce doresc și se interesează de a cunoaște adevărul.

Neadevăr cuprinde afirmarea că eu aș fi tovarăș la o cărcimă cu I. Vodă și G. Enescu. Tot ce e drept este că eu sînt înrudit deaproade cu Enescu, care avînd aceeași meserie ca și G. caută să trăească și el nesupărînd pe nimenea și servind cu conștientoșitate pe cei-ce-l caută. Guiman ar vrea ca numai el să trăească și să nu-i mai facă nimenea concurență.

Mă suspîționează că te mir cu ce cuget rezervat »mi-am edificat casa tocmai pe timpul zidirii școlai, și că manipularea, administrarea și jurnalizarea intratelor și eștelor o am făcut singur, pe timpul edificării școlai.

Este ușor pentru G. care n'a avut nici o răspundere să lanseze astfel de idei cu 2 înțelesuri, e lesne pentru dînsul se riză de munca și truda altuia, pe când tocmai dînsul a tras cel mai mare folos din această lucrare, căci cei mai mulți bani primiți de mîestri și muncitori la dînsul »i-a lăsat, făcînd astfel o bună treboară. A fost însă greu pentru mine, căci pe capul meu a căzut toată greutatea și răspunderea și numai D-zeu știe și cel-ce a

mai fost în poziția mea, câtă neodîhnă, câtă jertfă și abnegațiune se recere dela acela care e chemat să supravegheze și să dirigeze lucrarea și executarea după plan a unui edificiu public.

Am lucrat însă cu bunăvoință și fără preget, am alergat în toate părțile la Brașov. Rugat-am și pe vecinii noștri Zerneșteni, cari cu bunăvoință îndatinată ne-a dăruit toată peatra de var, — vre-o 20 de vamețe de cât am avut lipsă — fără de taxă. Generosul domn Dr. Iancu Mețianu s'a aflat îndemnat de a ne tăia în ferestrele domniei-sale cei 25 metri cubici gratis, dăruindu-mi de comuna Zernești pentru școala noastră, ceea-ce și cu această ocaziune le exprim recunoștința mea. Intreb pe dl Guiman: oare la insistența d-tale s'a făcut aceasta? Alergat-am în toate părțile la pădure la ferestru așa că de multe-ori lipseam câte 3—4 zile de acasă și-mi neglijam propriile mele afaceri, numai ca mersul regulat al lucrării să nu stagneze.

Cînd lucrătorii aveau lipsă de material, carere și servitorii mei erau cei dîntău la muncă, cînd aveau lipsă de bani, ear' în casa bisericeii nu se aflau, avansam dela mine sume destul de considerabile, numai ca lucrătorii să nu aștepte vre-un prețes.

De trebuia var, dat-am destul împrumut, fără să-l vîd mai mult, de trebuia nêsip lunca mea din capul satului le sta la dispoziție, apoi lemnele de alașuri oare nu tot eu le-am dat?

Sute de zile le-am petrecut în interesul edificării școlai și sute de florini am spusat din buzunarul propriu în această afacere și pentru toate aceste diurne și călătorii cer să-mi dovedească cineva, că am luat vre-un crucer din vistieria bisericeii.

Nu tot așa au lucrat și alți membri din comitet, căci aceia mai șireți decît, mine pentru mici e lor isprăvuri »i-au tras și remunerațiuni. Eu însă am lucrat cu dînterare în avîntul tineretii pentru un scop sfînt, nimica alta așteptînd decît doară o mică recunoștință. Eată deci recunoștința: »Pamfletul Guiman«.

Are însă și G. un merit la edificarea școlai: Terenul pe care voiam să zidim era la o parte prea îngust, așa că ne făcea trebuință să mai cumpărăm dela vecin vre-o 50—60 srînjini de pămînt. Cînd era aproape să încheiem contractul cu acel vecin pentru 5) fl. și să ne cedeze locul trebuincios, — G. aleargă iute la dînsul și oferă 60 fl. și isprăvește tirgul, că știa că sîntem siliți să-l cumpărăm dela el, pentru care »i-am plătit frumoasa sumă de fl. 400 v. a., ba ne-a mai împrucesat și prin advocat și »i-am mai dat și 30° orgii de pămînt, proprietatea școlai vechi, lângă drumul comitatului, pe care loc d-lui »i-a edificat grajdurile.

Vîzîndu-ne astfel trași pe sfoară de marele filantrop și naționalist, a cărui firmă este Guiman Gîrgy, m'am emancipat de prietenia dînsului și »i-am ignorat cu deservire.

Mai departe mă învinuiește, că »mi-am edificat casa cu ocaziunea edificării școlai, dar' din prevedere, ceea-ce numai acumă vîd că »mi-a fost de prielnic, că nu am angajat mîestri dela școala, care »mi-o făceau mai lesne cu 200 fl., ci intr'adins am angajat alții, deși mai scumpi, dar' ca să scap de presupunerii și totuși n'am scăpat. Î rog însă, dacă îi dă mîna să se pronunțe, că ce am luat dela școala și am pus la casa mea?

Susține cu multă rătăcire, că sub a mea administrare fondul bisericeii stagnează.

D'apoi pentru numele lui Dumnezeu mai poate da înainte și acel fonduleț tocmai în împrejurările de față, cînd în timpul relativ foarte scurt, am ridicat un edificiu școlar vrednic la 20—25 mii fl., cu o repartitiune pe popor până la 14 mii fl., — cînd din ele pe lângă trebuințele bisericești și școlare, mai contribuim și la salarizarea învățătorilor, și cînd însuși fondul e numai de 6 mii fl. Pentru regenerarea și înmulțirea personalului didactic și pentru ameliorarea dotațiunii lui »mi-am pus în aplicare toate forțele mele și am căutat a angaja totdeauna învățători harnici cum a fost un Savu Radu, din Ocna, Petru Popoviciu, actualul protopop al Abrudului, Andreiu Badiu și alții și nu am făcut ca socrul dlui Guiman, să împartă salarele cu mine, ci cît »mi-a stat în putere »i-am încurajat în purtarea sarcinei cele grele învățătorescii.

Pe Teodosie Pușcar nu »i-am concediat eu ci singur »i-a cerut concediu dela Vener. Consistor ca fiind morbos.

Ear' afirmațiunea d-sale că eu aș fi bent rachi în cărcimă (în Holbav) și că m'ași fi îmbătut, o declar de o hulă ordinară și trec peste ea cu cel mai suveran dispreț.

Cu simțul datorinței în inimile noastre cu nădejde în D-zeu și cu dragoste de neam, muncim noi preoți din greu, spre a neamului luminare și a lui înălțare și știm să ne mulțumim și cu puțin și bucuros ne angajăm la ori-ce lucru bun și folositor, ori de cine am fi solicitați; așteptăm și noi din parte-ne dela toți oamenii de bine să ne dea spriginul necesar, ear' în special dela jurnalistică cel puțin odată am fi în drept de a pretinde, ca să nu dea imediat crezîmînt palavrelor unor zurbagii și cleveitori ordinari, până nu-și trag mai înainte informațiuni esacte despre starea lucrului și a persoanelor puse în joc.

Aș mai avî încă multe de zis, dar' încheiu de astă-dată cu acea ferbinte dorință, că de mai multă lumină și de mai puțini guimani, care va să zică cărcimari să aibă parte nația noastră, și atunci va fi cu mult mai bine.

Poiana-Mêrului, în 16 Dec. 1899. Moise Micu, preot.

Bibliografie.

A apărut:

Eminescu pesimist, profet și economist — de I. S. Ordeanu. Broșură interesantă, de concepțiune originală; merită toată atențiunea. Are 106 pagini, costă 1 leu.

A apărut. »Almanachul învățătorului român« pro 1899—1900. E de toată frumuseța ca exterior și de tot interesul ca cuprins. Se recomandă de sine tuturor, îndeosebi învățătorilor noștri. Se poate abona la noi.

»Amicul Poporului«, îndreptător în cauze administrative și judecătorești pentru poporul român, de Titu Vuculescu, pretor în Peșica (M.-Pécška). Prețul 1 cor. Se poate cumpăra numai la autor. Cartea conține multe sfaturi de folos în cauze amintite mai sus, e scrisă în limbă pe înțelesul poporului. O recomandăm în atențiunea cetitorilor noștri.

Cursul pieței din Sibiu.

Din 4 Ianuarie n. 1900.

Table with 4 columns: Hartie-monetă română, Lire turcești, Imperiali (15 R° aur), Ruble rusești 100, Galbeni, Napoleon-d'ori, 100 Marco germane, Livre sterling. Columns include Cump. and vînd. prices.

Bursa de Budapesta.

Din 2 Ianuarie n. 1900

Table with 2 columns: Renta de aur ung., Impozitul căilor ferate ung., Bonuri rurale ung., Obligatiunile desp. regalilor, Losuri pentru regularea Tisai și Seghedin, Renta de hîrtie austriacă, de aur austriacă, Losuri austriace din 1860, Acțiunile băncii austro-ungare, de credit ung., de credit austr., Scrisuri fonciare ale institutului de credit și economii »Albina«, Galbeni împărătești, Napoleon-d'ori, Mărci 100 imp. germane, London 10 Livre sterling.

Bursa de Viena.

Din 2 Ianuarie n. 1900.

Table with 2 columns: Renta de aur 4%, Renta ung. v. c. 4%, Impozitul căilor ferate ung., Bonuri rurale ung., croate-slavone, Renta de hîrtie austriacă, argint austriacă, aur austriacă, Losuri austriace din 1860, Acțiunile băncii austro-ungare, de credit ung., de credit austr.

Bursa de București.

Din 20 Decembrie v.

Table with 2 columns: 5% Renta perpetuă, 5% am. 1881, 5% am. 1892, 5% am. 1893, 5% am. 1894, 4% am. 1889, 5% am. 90.94, 4% am. 1896, 4% am. 1898, Convertite rurale, 5% Obl. c. B. 1838, 4 1/2% am. 1890, 5% am. 1895, 5% Fonc. rur., 4% Fonc. Buc., 5% urb. Buc., Banca Națion., Agricolă, României, de scont, DAC. Rom., Națională, Patria, Construcții, Basalt artificial, Tramv. nou, Baia centrală.

Pentru relație și editură responsabil: Andreiu Bațes. Proprietar: Pentru »Tipografia«, societate pe acțiuni: Iosif Marschall.

Advertisement for Gustav Moess, featuring an image of a safe and text: 'Cel mai acomodat cadou de Crăciun este în zilele noastre o cassă ori cassetă sigură în contra focului și furilor. Foarte elegante cutioane pentru juvaericeale, casete sigure în contra focului și furilor, cu izolatură de asbest, casete în format înalt și lat, cu cuptușeală, fiind secret și aparat de legare. Toate suflate elegant cu nickel și obdure cu lack, în toate mărimile și prețurile, mare deposit, dela 7 fl. în sus. Prețurante gratis și franco. — Vînzătorilor rabat. Gustav Moess, fabrică de casse în Sibiu, strada Poplăcei nr. 8.'

Advertisement for 'Foaia Poporului', featuring text: '»Foaia Poporului«, este cea mai bună și mai ieftină gazetă poporală. »Foaia Poporului« ese în fiecare Duminecă, în format cuart mare, cu cuprins bogat politic-național, economie, literar, informativ etc. și cu ilustrațiuni. Pentru-ca fiecare știutor de carte să poată abona această foaie »Foaia Poporului« va costa numai 4 cor. pe anul întreg sau 2 cor. pe jumătate de an. Abonamentele se fac de-adreptul sau prin mandate postale la »Tipografia«, soc. pe acțiuni, Sibiu.'

Advertisement for 'Legea veterinară', featuring text: 'Atât primăriile comunale, cât și fiecare econom au trebuință să cunoască legea numită veterinară. Dl Tormay Béla, secretar de stat în ministerul de agricultură, a scos la lumină o explicație poporală a legii amintite. În această explicație se vorbește pe larg despre pasapoarte, de tirgurile de vite, de boalele lipicioase și multe alte lucruri folositoare. Reuniunea agricolă română din Sibiu a tradus această carte în limba română poporală. Cartea se numește: Învățătorul Munteanu împărtășese economilor cele mai de lipsă cunoștințe despre LEGEA VETERINARĂ și BOALELE CONTAGIOASE stînd cu dînsii la sfat în lungile seri ale iernii. De Tormay Béla. (184 pag. mari.) Cartea costă 60 fil. (cu porto postal 70 fil.) și se poste curăz dela »Tipografia«, societate pe acțiuni, Sibiu.'

Advertisement for a lottery, featuring text: 'Sortirea deja azi, la 8 ore seara! În preț de 100.000 cor. 5 câștiguri à 20.000 cor. etc. conțin câștigurile principale, cari cu detragere de 20% la dorință se rîscumpără tate, ale marelui loterii filantropice în favorul reuniunii policlinice din Budapesta (spital) și se pot câștiga cu un los pentru numai 1 COROANĂ. Fiecare los joacă la toate 6 tragerile fără a se plăti ceva ulterior pentru el, astfel se pot câștiga cu un singur los toate câștigurile principale în valoare de 200.000 cor. Prima sortire irrevocabil azi, la 8 ore seara. Losuri se capătă la: »Tipografia«, societate pe acțiuni în Sibiu.'

*) Pentru cele cuprinse în această rubrică redacția nu primește răspunderea.